

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 7442/2023
19.06.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Стаменковић, адвокат из ..., против тужене Република Србије, Високи савет судства, Основни суд у Нишу, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Нишу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 361/22 од 06.12.2022. године, у седници већа одржаној 19.06.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 361/22 од 06.12.2022. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Нишу П 204/21 од 03.11.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете исплати и то: на име изгубљене користи његовог Предузећа за промет роба и услуга "Цврчак" ДОО Ниш износ од 1.824.473,00 динара, са обрачунатом законском затезном каматом закључно са 18.09.2014. године у износу од 1.791.823,74 динара или укупно 3.616.296,74 динара са законском затезном каматом на укупан износ почев од 19.09.2014. године до исплате, на име губитка његовог Предузећа за промет роба и услуга "Цврчак" ДОО Ниш за период од 01.04.2006. године до 06.07.2010. године износ од 1.631.750,00 динара са обрачунатом законском затезном каматом закључно са 18.09.2014. године у износу од 1.402.435,24 динара или укупно 3.034.185,24 динара са законском затезном каматом на укупни износ почев од 19.09.2014. године до исплате, на име изгубљене вредности штампарског фотокопирног апарата марке „NASHUA TC 4345“ износ од 47.559,60 динара, на име изгубљене вредности штампарског фотокопирног апарата „EISO RP 3105 EP“ износ од 294.299,06 динара, на име изгубљене вредности факса непознате марке - половног износ од 9.176,46 динара, на име изгубљене вредности исправљача „UPS“ износ од 9.176,46 динара, на име изгубљене вредности монитора „SAMSUNG“ износ од 9.176,46 динара, на име изгубљене вредности скенера „EPSON“ износ од 9.176,46 динара, на име изгубљене вредности неввраћеног кућишта рачунара износ од 41.300,00 динара, на име изгубљене вредности штампача „A34P-C 3166 A“ износ од 31.199,95 динара, на

име изгубљене вредности штампачке копир машине „PRIPORT VT 3800 RIKON“ износ од 117.812,00 динара, на име изгубљене вредности књиговезачке стеге износ од 10.191,34 динара, на име изгубљене вредности машине за топлу пластификацију износ од 40.765,37 динара, на име изгубљене вредности машине за сечење папира (књиговезачки нож) модел „MAKSIMA 82cm“ износ од 60.038,50 динара, на име изгубљене вредности машине за сечење папира (књиговезачки нож) модел „MAKSIMA 82cm“ износ од 102.507,93 динара, на име изгубљене вредности шивачице књига (тул машине) износ од 181.047,00 динара, а све укупно 964.026,59 динара са законском затезном каматом почев од 18.09.2014. године, као дана подношења тужбе до исплате и на име плаћене накнаде за оставу књиговезачке стеге, машине за топлу пластификацију, машине за сечење папира (књиговезачки нож) модел „MAKSIMA 58cm“, машине за сечење папира (књиговезачки нож) модел „MAKSIMA 82cm“ и шивачице књига (тул машина) за период од 27.09.2005. године до 30.07.2012. године укупан износ од 924.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 18.09.2014. године, као дана подношења тужбе до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 472.500,00 динара.

Апелациони суд у Нишу је након одржане расправе пред тим судом донео пресуду Гж 361/22 од 06.12.2022. године, којом је у ставу првом и другом изреке укинуо наведену првостепену пресуду и пресудио тако што је одбио тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете исплати и то: на име изгубљене користи његовог Предузећа за промет роба и услуга "Цврчак" ДОО Ниш у износу од 1.824.473,00 динара, са обрачунатом законском затезном каматом закључно са 18.09.2014. године у износу од 1.791.823,74 динара или укупно 3.616.296,74 динара са законском затезном каматом на укупан износ почев од 19.09.2014. године до исплате, на име губитка његовог Предузећа за промет роба и услуга "Цврчак" ДОО Ниш за период од 01.04.2006. године до 06.07.2010. године износ од 1.631.750,00 динара са обрачунатом законском затезном каматом закључно са 18.09.2014. године у износу од 1.402.435,24 динара или укупно 3.034.185,24 динара са законском затезном каматом на укупни износ почев од 19.09.2014. године до исплате, на име изгубљене вредности штампарског фотокопирног апарата марке „NASHUA TC 4345“ износ од 47.559,60 динара, на име изгубљене вредности штампарског фотокопирног апарата „EISO RP 3105 EP“ износ од 294.299,06 динара, на име изгубљене вредности факса непознате марке - половног износ од 9.176,46 динара, на име изгубљене вредности исправљача „UPS“ износ од 9.176,46 динара, на име изгубљене вредности монитора „SAMSUNG“ износ од 9.176,46 динара, на име изгубљене вредности скенера „EPSON“ износ од 9.176,46 динара, на име изгубљене вредности невраћеног кућишта рачунара износ од 41.300,00 динара, на име изгубљене вредности штампача „A34P-C 3166 A“ износ од 31.199,95 динара, на име изгубљене вредности штампачке копир машине „PRIPORT VT 3800 RIKON“ износ од 117.812,00 динара, на име изгубљене вредности књиговезачке стеге износ од 10.191,34 динара, на име изгубљене вредности машине за топлу пластификацију износ од 40.765,37 динара, на име изгубљене вредности машине за сечење папира (књиговезачки нож) модел „MAKSIMA 82cm“ износ од 60.038,50 динара, на име изгубљене вредности машине за сечење папира (књиговезачки нож) модел „MAKSIMA 82cm“ износ од 102.507,93 динара, на име изгубљене вредности шивачице књига (тул машине) износ од 181.047,00 динара, а све укупно 964.026,59 динара са законском затезном каматом почев од 18.09.2014. године, као дана подношења тужбе до исплате и на име плаћене накнаде за оставу књиговезачке стеге, машине за топлу пластификацију, машине за сечење папира (књиговезачки нож) модел

„МАКСИМА 58cm“, машине за сечење папира (књиговезачки нож) модел „МАКСИМА 82cm“ и шивачице књига (тул машина) за период од 27.09.2005. године до 30.07.2012. године укупан износ од 924.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 18.09.2014. године, као дана подношења тужбе до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 504.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права и прекорачења тужбеног захтева пред другостепеним судом.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11...10/23) - ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија тужиоца неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Такође, није учињена повреда поступка из члана 407. став 1. тачка 5. ЗПП на коју се ревизијом указује, јер другостепени суд није прекорачио тужбени захтев.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је оснивач Привредног друштва за промет робе и услуга "Цврчак" доо Ниш које послује почев од 1995. године чија је претежна делатност издавање књига, брошура, музичких књига и других публикација и над којим предузећем је дана 11.01.2010. године покренут поступак ликвидације, а дана 06.07.2010. године ово предузеће је услед ликвидације брисано као привредни субјект из регистра АПР-а. Рачун Предузећа "Цврчак" доо Ниш је био у блокади од октобра месеца 2005. године када је добављач овог предузећа - пословни партнер Предузеће за промет и посредовање са п.о. "Велетрговина" Ниш, пустио на наплату недоследну меницу и остао је у блокади све до ликвидације. Правни следбеник Привредног друштва "Цврчак" доо је његов једини оснивач и власник, овде тужилац, који ће по спроведеном брисању привредног друштва из регистра привредних субјеката, бити једини власник ликвидационих остатака, као и евентуално накнадно пронађене имовине друштва.

У време док је Привредно друштво „Цврчак“ ДОО Ниш било активно и обављало делатност, 27.09.2005. године у просторијама доо "Цврчак" у Нишу, извршена је контрола МУП-а и тржишне инспекције, када су записнички пописане и привремено одузете фалсификоване књиге и исте привремено одузете у управном поступку. Тужиоцу није издато решење о привременом одузимању робе (фалсификованих књига) јер он није власник исте, а решењем Пореске управе, Филијала Ниш од 26.06.2006. године, забрањено је вршење делатности правном лицу "Цврчак" доо Ниш, одузета је пописана роба и извршено печатење пословног објекта.

Решењем истражног судије Општинског суда у Нишу Ки. бр. 1304/05 од 29.09.2005. године одређено је спровођење истраге против тужиоца, због основане сумње да је извршио кривично дело неовлашћено коришћење ауторског и другог сродног права и кривично дело повреде права из социјалног осигурања и истим решењем је тужиоцу одређен притвор. Решењем Општинског суда у Нишу Кв. бр. 698/05 од 14.10.2005. године тужиоцу је притвор укинут и наложено да се одмах пусти

на слободу. Решењем Основног суда у Нишу К. бр. 2609/10 од 06.02.2011. године обустављен је кривични поступак против тужиоца због кривичног дела неовлашћено коришћење ауторског дела или предмета сродног права као саизвршиоца и за кривично дело неовлашћено искоришћавање ауторског дела или предмета сродног права, услед апсолутне застарелости кривичног гоњења.

Након окончаног кривичног поступка тужилац је дана 09.07.2012. године МУП-у поднео захтев за повраћај одузетих предмета по потврди бр. 106/2005 од 27.09.2005. године. Тужиоцу је 30.07.2012. године од стране МУП-а враћен део привремено одузетих ствари, и то: два фотокопирна апарата марке "Nashuatec 4345" и "Riso RP 3105EP", факс непознате марке, исправљач, монитор Samsung, скенер Epson, штампац АЗ 4P-C3 166А, копир машине Proport VT 3800 Ricoh, уз назнаку да су одређене ствари (књиговезачка стега, машина за топлу пластификацију, машина за сечење папира - два комада од 58 и 82 цм и шивачица папира) које се такође враћају тужиоцу, биле у државини тужиоца, јер су остављене тужиоцу на чување, док су кутија плаве боје са 17 CD-а и 9 дискета и кућиште рачунара у току кривичног поступка послати на вештачење, те је назначено да ће ове ствари тужиоцу бити враћене касније. Наведена средства тужиоцу су одузета дана 27.09.2005. године, а враћена дана 30.07.2012. године. Ради чувања књиговезачке стеге, машине за топлу пластификацију, две машине за сечење папира од 58 цм и 82 цм и шивачице папира тужилац је са ББ дана 01.11.2005. године закључио уговор о закупу пословног простора, за који је плаћао закупнину у износу од 100,00 евра месечно у динарској противвредности. ББ је по основу закупнине узео од тужиоца једну машину - нож за сечење папира од 80 цм произвођача Maksima. Остале машине тужилац је касније изнео из просторија.

Овако утврђено чињенично стање резултат је оцене доказа изведених од стране другостепеног суда, који је поступио у складу са одредбама члана 383. став 3. и 4. ЗПП и по својим овлашћењима укинуо првостепену пресуду и одлучио о захтевима, применом члана 387. став 1. тач. 6. истог закона. Другостепени суд је оценио да у конкретном случају нема одговорности тужене у смислу члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, јер није утврђена узрочно-последична веза између вршења дужности службеног лица и проузроковане штете, јер тужилац није доказао да је штета наступила због незаконитог и неправилног рада државног органа који су поступали у оквиру законских овлашћења, а сама околост да је наступила апсолутна застарелост кривичног гоњења не представља повреду дужности вршења функције државног органа на штету тужиоца.

Измакла корист Привредног друштва "Цврчак" доо Ниш за период од 29.09.2005.године до ликвидације у укупном износу од 3.616.296,74 динара и настали губитак у пословању истог друштва за период од 01.04.2006. године до брисања привредног друштва у укупном износу од 3.034.185,25 динара, као и умањење вредности покретних ствари услед амортизације и трошкови закупа простора за смештај појединих машина које су тужиоцу остављене на чување у укупном износу од 924.000,00 динара, не могу бити последица незаконитих и неправилних радњи ограна тужене Републике Србије, већ супротно, последица су незаконитих радњи самог тужиоца, који је прихватио обављање посла за који је знао да га не сме обављати без посебних дозвола од стране носилаца ауторског и других сродних права. Изгубљена добит и губитак у пословању Привредног друштва "Цврчак" доо Ниш последица су привременог одузимања основних средстава за рад овог друштва, а не неоснованог лишења слободе тужиоца у трајању од 16 дана, а која средства су одузета на законит

начин, имајући у виду затечено стање у просторијама овог привредног друштва. Осим тога, наведеном привредном друштву је у управном поступку решењем Пореске управе, Филијала Ниш од 26.06.2006. год. забрањено вршење делатности, невезано за кривични поступак који се водио против тужиоца, а тужилац није доказао да је наведено решење укинато, преиначено или стављено ван снаге у периоду за који потражује накнаду изгубљене добити и накнаду оствареног губитка овог привредног друштва. Такође, умањење вредности описаних покретних ствари за период од привременог одузимања по потврди од 27.09.2005. године до враћања тужиоцу 30.07.2012. год., у укупном износу од 964.026,59 динара, не може се ставити на терет туженој, обзиром да наведене ствари нису оштећене у периоду док су биле у поседу тужене, већ се ради о уобичајеној амортизацији ових средстава која би свакако наступила у овом периоду и да исте ствари нису биле одузете од тужиоца.

По оцени Врховног суда, ревизија није основана у оспоравању правилности примене материјалног права.

Чланом 154. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, број 29/78...“Службени гласник РС“, број 18/20) - ЗОО, прописано је да ко другоме проузрокује штету, дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице. Према члану 155. ЗОО, штета је умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла корист), као и наношење другоме физичког или психичког бола или страха (нематеријална штета).

Одредбом члана 172. став 1. ЗОО, прописано је да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција. Одговорност тужене државе као правног лица за штету коју проузрокује њен орган постоји када је трећем лицу штета проузрокована у вршењу или у вези са вршењем функција државног органа, те када је штета настала као последица таквог рада органа који се може сматрати прекорачењем, злоупотребом или погрешном применом датих овлашћења. Потребно је да је њен орган поступао незаконито (поступање супротно закону, другом пропису или општем акту, као и пропуштање да се закон, други пропис или општи акт примени) или да је поступао неправилно (поступање противно уобичајеном и прописаном начину обављања делатности које није у складу са општим нормама у вршењу службе) и да се такво поступање према насталој штети односи као узрок према последици (узрочно- последична веза). Орган који поступа у оквиру законских овлашћења није одговоран за штету прописану чланом 172. став 1. ЗОО.

По оцени Врховног суда, правилан је закључак нижестепених судова да у конкретном случају нису испуњени услови за примену одредбе члана 172. ЗОО. Сама чињеница да је против тужиоца вођен кривични поступак, који је на крају обустављен, није довољна за закључак да постоји неправилан и незаконит рад органа тужене, с обзиром да су органи тужене поступали у оквиру законом датих овлашћења. Покретање и вођење кривичног поступка представља употребу легалних правних средстава против могућих и потенцијалних учинилаца кривичних дела и подразумева закониту процедуру, током које су окривљени заштићени претпоставком невиности. Примена правних средстава не представља неправилан и незаконит рад ни у ситуацији када је окривљени ослобођен оптужбе, када је оптужба одбијена или поступак обустављен. Имајући у виду садржину постављеног тужбеног захтева, на тужиоцу је био терет доказивања конкретног пропуста у раду органа тужене и радњи предузетих

на његову штету које се могу правно стандардизовати незаконитим и неправилним радом и постојањем узрочно-последичне везе између таквих радњи и предметне штете, а које тврдње тужилац није доказао. Дакле, у одсуству конкретно утврђених противправних поступака од стране органа тужене током покретања и трајања кривичног поступка, чињеница да је кривични поступак окончан без осуђујуће пресуде, сама по себи, није довољна за закључак о постојању неправилног и незаконитог рада органа тужене, па тужилац према општим одредбама члана 172. ЗОО, нема право на накнаду штете коју потражује. Због наведеног, неосновани су наводи ревизије да се неправилан и незаконит рад органа тужене огледа у чињеници да тужена није доказала кривицу тужиоца за кривично дело које му је било стављено на терет. Тужилац не наводи да је тражио заштиту права на суђење у разумном року, па трајање кривичног поступка које је резултирало његовом обуставом не води одговорности тужене у смислу одредбе члана 172. ЗОО у парничном поступку.

Наиме, тужилац у току поступка није пружио нити предложио доказе на околност да је управо тужена својим поступањем и радњама одговорна за дуго трајање кривичног поступка према тужиоцу, који је на крају обустављен због апсолутне застарелости кривичног гоњења. Разлог дугог трајања кривичног поступка може се огледати у спољним чиниоцима, као и радњама трећих лица на које тужена не може утицати, чак и када поступа у законским оквирима својих овлашћења.

Неосновани су наводи ревизије да су одузета средства за рад тужиоца претрпела пропадање услед неадекватног чувања, а код утврђеног да умањење вредности описаних покретних ствари за период од привременог одузимања по потврди од 27.09.2005. године до враћања тужиоцу 30.07.2012. године, представља уобичајну амортизацију ових средстава, при чему наведене ствари нису оштећене док су биле у поседу тужене.

Следом наведеног, како тужилац у смислу члана 231. ЗПП није доказао да постоје елементи који воде одговорности за грађанскоправни деликт тужене државе, правилно је одбијен постављени тужбени захтев.

Приликом доношења одлуке, овај суд је ценио остале ревизијске наводе, али је закључио да исти нису од утицаја на другачију одлуку, јер је другостепена пресуда донета правилном применом материјалног права.

Са изнетих разлога, применом члана 414. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**